

Oponentský posudek k diplomové práci Bc. Elišky Svobodové

„Hudebnice nebo kuriozity?“ Československá dívčí kapela Satanic Girls

Vedoucí práce: Mgr. Tereza Havelková

FF UK

Vypracovala: Mgr. Veronika Seidlová, FHS UK

Bc. Eliška Svobodová během svého diplomního výzkumu objevila a ve své práci sleduje české hudební historii dosud neznámý fenomén československé dívčí hudební skupiny Satanic Girls z přelomu 60. a 70. let 20. století, která se proslavila ve Švédsku a v jižní Americe. Skupinu tvořilo šest hudebnic - instrumentalistek, jež se v závislosti na sovětské okupaci Československa ocitly ze dne na den v situaci nucené emigrace. Autorka na základě nových, původních dat kvalitativní povahy získaných především z polostrukturovaných rozhovorů s členkami (inspirovaných metodologií společenskovědního i orálně-historického výzkumu) a dalších archívních materiálů (především fotografií a nahrávek) popisuje, analyzuje a interpretuje neobyčejně poutavý příběh oněch žen – hudebnic v emigraci v jejich reflexi téměř více než čtyřicet let poté. Zaměřuje se především na neustálé procesy vyjednávání aktérek o způsobech zvukové a vizuální prezentace a (tedy) jejich sociálních pozic.

Teoreticky vychází Eliška Svobodová zaprvé z anglosaských Popular music studies, resp. z několika současných autorek zabývajících se problematikou žen a genderu obecně v Západní populární hudbě (především Warwick a Tucker), avšak správně reflektuje, že použití těchto studií není v jejím případě bezproblémové (s. 12) a zadruhé z etnomuzikologického kánonu, Alana Merriama (1964), jenž ustanovuje hudebně-antropologické bádání na třech rovinách (zvuk – chování – konceptualizace). Toto teoretické ukotvení je pro diplomovou práci adekvátní a dobře slouží pro interpretaci dat získaných autorkou na základě rovněž vhodně zvolené metodologie. Autorka srovnává „svoje“ data se zahraničními studii a dochází k zajímavým závěrům. Jen je dle mého názoru škoda, že se v úplném závěru práce nevrátila k Merriamovu tříložkovému modelu uvedeném v úvodu a s jeho pomocí explicitně nevyřkla obecný závěr, ačkoli jej několikrát správně nastínila: že totiž právě v případě Satanic Girls a proměnách jejich hudební a vizuální prezentace je výborně vidět, jak je hudební zvuk výsledkem chování, jež je výsledkem konceptualizace, zde různých a často rozdílných až protichůdných očekávání různých aktérek a jejich neustálého procesu vyjednávání - tedy jak tyto tři složky, které v případě Satanic Girls prochází rychlými proměnami, nelze bez sebe navzájem pochopit. Je však třeba autorku pochválit za to, že pochopila, že hudební žánr jako analytická kategorie není v jejím případě použitelný. Rovněž ji chválím za to, že si v závěru uvědomuje potřebu problematizovat koncept objektivní umělecké autenticity, i když je vidět, že v průběhu psaní práce jí ještě nebyla úplně jasná pozice metodologického relativismu, kterou etnomuzikologové zastávají - nemohla by se

totiž dopustit hodnocení na s. 64, že „kapela... postupně přicházela o svou uměleckou autenticitu“. (Tento přehmat je však v rámci celého textu ojedinělý.) Jiný případ by však byl, kdyby samy aktérky reflektovaly v rozhovorech tento problém. Proto je stále potřeba v etnomuzikologickém textu jasně rozlišovat perspektivu aktéra a perspektivu výzkumníka a zdržet se osobního hodnocení. V textu je vůbec vidět, jak se autorka, původně publicistka, vyvíjí (naštěstí úspěšně) směrem k akademickému způsobu uvažování a psaní. (Tento problém sama reflektuje v positioningu, který velmi oceňuji.)

Místy bych uvítala ještě o trochu preciznější a konzistentnější vyjadřování (např. diskuse je v tomto případě teoretická, literatura odborná apod., v kvalitativním diskurzu rovněž není zvykem ptát se „nakolik“ a „do jaké míry“, to jsou otázky žádající kvantitativní metodologii. Na jiném místě však autorka správně pokládá výzkumnou otázku „jakým způsobem“), avšak to jsou detaily, které půjdou lehce odstranit před případnou publikací, kterou bych velmi doporučovala. Na závěr bych chtěla na téma publikace poznamenat, že pokud se bude autorka v budoucnosti věnovat vědecké práci, tak by jejím primárním cílem nemělo být „zasloužit se o to, aby se Satanic Girls dostaly do publikací“ (s. 80). Cílem vědy by dle mého názoru neměla být propagace určitých osob, ale poznání, pochopení určitého problému. Snad se však jednalo o neobratnou formulaci, protože celý předkládaný text svědčí o opaku – upřímné snaze poznat a pochopit (a přitom reflektovat a překonávat i vlastní předsudky). Ta jde ruku v ruce s citlivým, etickým přístupem k informantkám, jenž se v textu Elišky Svobodové rovněž jasně odráží.

Přes tyto drobné výtky a menší stylistické nedostatky diplomová práce Bc. Elišky Svobodové jednoznačně splňuje požadavky standardně kladené na vysokoškolskou diplomovou práci, práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

V Hradci Králové, 16. 6. 2015.

Mgr. Veronika Seidlová